

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye,

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díj:</i>		A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják.	A lap szerelmi részét illető cikkeket a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoknál — az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.
Égész évre	4 ft	—	—
Félévre	2 "	—	—
Negyedévre	1 "	Kéziratokat nem adunk vissza.	—

Imre kir. herceg.

Neked írom e sorokat hazám keresztény ifjusága, jelenünk gyönyörűsége, jövődönk reménye. Az ifjú életkor ideális mintaképét, a hazafias érzület és a keresztény élet tökéletes példáját akarom eléd állítani Imre hercegen, hogy szellemétől eltelve indulj hazád és egyházad szolgálatára.

Szent Imre herceg az első üstököse a magyar hazának, első lilium a hit virágos kertjében, melynek ígézö szépsége el nem hervad, illata el nem mulik.

Imre herceg fenmaradt emlékeink szerint Széksefűváron született 1007-ben; a kereszttségben Henrik nevet kapott, melyet a magyarok Imrérre változtattak. A szűkszávú, itt-ott legendás tudósítások, melyek gyermek-ifjú koráról fenmaradtak, egy ártatlan léleknek, egy nagy jövődöre hivatott szellemnek visszasugárzásai. Nevelője Gellért püspök, ki azonban inkább a tudományokban képezi, a grammatikában, számvetésben és zenében, míg lelki nevelése, szellemének kiformalása királyi édes atyjának képezi gondját. Hogy ily szent kezekben mivé válhatott az ifjú, arra nézve szó szerint idézem a következő tudósítást: „Kevés álommal megelégedve, éjjelente, midőn már mindenki ágyban pihent, előtte, mint királyi sarjadékhoz illik, két gyertyatartó világitott s ő Istennek zsoltárokot énekelve virasztott és mindenik zsoltár után Istenről töredelmes szívvel böcsánatot esdekel vala. Midőn ezt atyja észrevette, óvatosan és nagy titkon a fal hasadékan át gyakran nézdeli vala, de háznépe közül senkinek sem adta tudtára.“

A buzgóságnak mekkora tüze, az áhítatnak mekkora erjeszűkséges ahoz, hogy bibor között született, fény és ragyogással körülhalmazott ifju ily erénygyakorlatra vállalkozzék? Minden arra mutat, hogy Isten őt edényül választotta magának, melyben a kegyelem és lelki ünések napról napra nevedtek.

Csodák kísérik lépteit. Midőn Pannonia szent hegyére, Márton templomába édes atyjával együtt imádkozni ment, Istennek titokszerü sugallata folytán a szembe jövő szerzetesek lelki állapotát legott

megismeri vala s mindeniknek érdeméhez illő módon osztá ki a szeretet és tisztelet csökjait. Mint a nazareti Jézus, ő is nevedett kedvességben és jámborságban. Midőn egyszer egyetlen szolgájával Veszprém ódon templomába ment s ott magába szállva, Istennek szeretetében testét mintegy levetkezve imádkozott, hirtelen fényesség özönlötte körül az Ur templomát s e szózat jött az égből: Dicső dolog a szűzség! Lelki és testi tisztaságot kívánok tőled, ezt ajáld fel és maradj meg szándékodban! Imre ezt az égi szót lelkének rejtekébe zárta, ez titka és magyarázata az ő csodás életének. Szépen jegyzi meg róla egyik életírója, hogy míg az edény el nem törött, míg a kenetek illata szét nem terjedt, felőle e titok meg nem nyilatkozik vala.

Ez a nagy ajándék az ég ingyen adott kegyelme vala. Isten annak adja különös kegyelmét, a kinek akarja. De nem kellett-e csodás lelki erő, a kirtásnak megmérhetlen mértéke ahoz, hogy Imre ezt az égi liliumot házas életében is megőrizte illetetlenül? „Es az ő jegyesével szeplőtelenül megtarták a tisztaságnak szűzségét ő életöknek minden napjában, miképen az ő jegyesse szent Imrenek halála után megbizonyította.“ Vita S. Elis. et Marg. 264. 1.

Érdemes tudni, hogy miesoda égi harmat nevelte ily széppé e liliumot? Bizonyára amaz épületes és tanulságos intelmek, melyekben Szt. István király fiát mind untalan részesíté. Ezekben főképen a haza önzetlen fiának és a jó kereszténynek jelleme domborodik ki. Legelső helyet foglalja el emez intelmekben a kath. hit megtartása. Mindenekelőtt parancsolom, tanácslom és javaslom neked — úgy mond a szent király, kedves, fiam, hogy az apostoli kath. szent hitet őrizd meg, hogy az Istenről rád bizottaknak példája légy. Ha valaha, mitől Isten örizzen, olyanokra találnál országodban, kik a hit egységét megsosztani, csökkenti, vagy szaporítani akarnák, ezeket a szakadás szolgáinak s ne az egyház fiainak tekintsed. Így történik a hitről átmenet az egyházra, mely az intelmekben a második helyen áll. Az egyház másutt régóta fennáll, a mi országunkban még csak fiatal ültetvény; azért óvatosabb és gondosabb örökre van szűksége, nehogy a mit az isteni kegyelem vég-

telen könyörületeségénél fogva nekünk érde-
metleneknek adott, a te lustaságod, hanyagsá-
god és gondatlanságod miatt szétbomoljon és meg-
semmisüljön. Ily melegséggel ajálja további gondjaiba
a világi és egyházi urakat, a hazát és annak szer-
vezetét, az imádságot, könyörületet, igazságosságot,
önmegtagadást, jó példaadást, mind megannyi gyön-
gyeit a hazafias keresztény lelkülemek.

Ily vezetés mellett Imre herceg az égnek öröme,
a földnek disze, a keresztény ifjúságnak tündöklő
vezére és példaképe lett.

Nem csak, hanem királyi örököse hazánknak, a
magyarok országának a szó legnemesebb és legtel-
jesebb érzelmében.

Az öreg király épen rá akarta bízni az ország-
lás gondját, hogy azután egyedül Istennek éjjen, ut
omnibus pompis mundanae gloriae calcatis, solius dei
servitio semet manciparet, írja a krónikás. De Isten
nem részesíté őt az óhajtott nyugalomban, sőt ten-
gernyi bánatot bocsátott szívére. Imrét életének
virágkorában, 1033-ban elragadta a halál s gyászba
borított egy újszülött nemzetet.

Olyan az emberi természet, hogy a bánatban
igazabb, őszintébb, mint az örömben. És Imre herceg
fényes jelleme a nemzet gyászában tündöklő leg-
inkább. Mely gyászba öltözött az ország. Mint a
krónikás sokat mondólag írja: ortus est in gen-
s luctus omnium, sed maxime principum inter quos
pater desolatus grave traxit spiritum. Flevit
sanctus rex Stephanus et universa Hungaria incon-
solabiliter, planetu valde magno, Tanta vero acerbitate
sanctus rex acerbus in gravissimum incidit acerbita-
tem.

Hült tetemei Székesfehérváron nyugosznak. Sir-
ját Domonkos prépost e szép szavakkal jelzé:

Hic divi Stephani condam sanctissima proles
Dux Emericus noscitur esse satas.

Keresztény magyar ifjúság, hazánk gyönyörű-
sége és jövődök reménye, borúljon le vezeresillagod,
tündöklő ideálok előtt! Isten rád gondolt, midőn Imre
herceget kiválasztotta a kegyelmeivel elárasztotta.
Egy szent királyt sujtott a keserűség, egy országot
mészített a bánat, hogy neked égi pártfogód, útmutatód
elegyen Lépj nyomdokaiba! Szegődjél zászlója alá!
Esküdjél hűséget neki! Tőle tanulj hinni, egyházat
és hazát szeretni s míg tanultad azt, mitől a haza
fényre derül.

B. Gy.

Tarlózás

a belső-szolnoki eszerei kerület történetéből.

Összeszedgeti: Kovács Gyúrfás.

IV. Plébániák.

A. Deés — a reformáció után. — 1554. évben
Deésnek a reformáció idejében lelkipásztorságot gyakorló
utolsó lelkipásztora Litteráti Ágoston személyében elhaláloz-
ván, az ő halálában boszszantartó — több, mint másfél száza-
dos álom borult a katolicizmus szemére. Papjaink, szerze-

teseink, kik a hitben állhatatosak maradtak, elfüzetek. Temp-
lomaink leromboltattak, vagy katolikus jellegükből kifosz-
tatva, a protestantizmusnak a vallási élet szárazságát, puri-
tánizmusát hirdető imaházai alakították át. Zárda, papi
lakások, javak, a plébániái épületek- és egyéb tulajdonjő-
szágokkal stb. szintén elvették a katolikuságtól, kik aztán
a különböző felekezetek akleit rendre járva, lassanként ki-
veszték — azaz a hithagyás tünös álmanak átvásához fo-
gának.

Mástél századnál több idő kelle, míg a katolikus vi-
szonyok ismét jobbra változának. Egyetlen érdem ebben a
mult század elején itt letelepedett szentferencendi szerze-
teseké Patres et Fratres Provinciae reformatae ordinis mi-
norum S. Francisci a S. Stephano, rege Hungariae, titulatae,
in Transsylvania Hungariae existentis.) Ezek sátoztól utve
Deésen, munkálkodni kezdének — de nemcsak itt, hanem
működésük irányát, mint az I. Domus Historia 195 és kö-
vetkező lapjain olvasni lehet, kiterjesztették Deés, mint köz-
pontból minden irányba nemcsak Belső-Szolnokmege hatá-
rain: hanem átesaptak Beszterce és Kővárvidékére; át Do-
boka és Szilágyba: kimentek Szathmármegyébe — a Kap-
nikokra, sőt a feléledő katolicizmusnak zászlaját meglö-
bogtatták az ország határain túl — Bukovinában is. Igen,
nemcsak Deésen létesítik gócpontját ezen eszereség kato-
likusságának, hanem mint udvari káplánok adminisztrálják
Szentbenedeken a gróf Kornis családot, Kaplyonban (1772.)
a Haller-családot, a Kapnikok-, Láposok-, Radna, Szék- és
Deésakán az ottani bányaságokat, Bacában a gróf Lázár-
családot (1781), Bonchidán a Bánffy György gubernator ud-
varát. Időnként megfordulnak Naszodón is (1785) a 2-ik ha-
tárérezrednél, sőt a Haller Péter-féle udvari káplánsággal a
most a nagyvárad püspökséghez tartozó zilahi plébániának
is ők vetik meg (1780) alapjait — eltekintve attól, hogy,
miot a plébániák leírásánál látni fogjuk, kezdetben ezen esp.
kerületi minden parocsiának a deési zárda tagjaiból kerül-
tek ki papjai, kimenvén Bukovinába és szervezvén még ott
is két káplánságot (1785.) de mely helyen nem mondja a
háztörténet. Mindezek a mult században vezetni kezdett I. Do-
mus Historiában, miot a zárda káplánságai szerepelnek.

Ily befolyást gyakorolván a deési zárda ezen eszerei
kerület hitéletének felgerjesztésében a reformáció után, ér-
demes, hogy vele tüzetesebben foglalkozunk. Teszem pedig
ezt ezen című kézirat közvetítésével: „A deési szentferenc-
rendű zárda, templom története, adatok nyomán írta Kozma
Döme. 1885.” Ezen kéziratot pedig összealkotó Döme bá-
tyánk az I. száma és latin nyelven vezetett öreg háztör-
ténét alapján és egyéb okmányok felhasználásával. E kéz-
irat egy teljes egészet képez. Alkotója által egy jól betető-
zött épület azon anyagokból, melyeket felhasználott az építő.
Azért teljességében közlöm is részint azért, ne hogy egyes
kövek kiemelésével megrendítsen az egész alkotmányt, ré-
szint, hogy e kéziratot az enyészettől megmentssem — külö-
nösen pedig azért, hadd lássa az olvasó a deési zárda s
együttal plébánia megalakításának főb eseményeit — egyéb
dolgokról más adatok alapján szándékozván írni. Tehát:

„I. A zárda. Míg ennek történetéhez kezdenék, lássunk,
mikor jöttek és telepedtek meg Deésen szerzetes őseink?
I. Leopold alatt 1703-ban, midőn a Rákócy-forradalom nagy-
ban zajlott; midőn még Erdélyben kat. püspök nem székelt

az erdélyi szent ferencrendű *Szerzet*¹⁾-*Custodia* (1640 óta) egy kolozsvári születésű kiváló tagja *Lamprich Imre* egyetlen gazdagságával a „Breviariummal” mint missionarius Deésre vándorolt, hogy a róm. kat. egyházból a kálvin- vagy más felekezetekbe pártoltakat buzgalma után visszatérítse az edes anya kebelébe, újból megnyerje Jézus Krisztus jegyese, az anyaszentegyháznak: s azokat pedig, kik megmaradtak hitük és egyházuk mellett, megerősítse s a lelki élet vigaszaiban részesítse. A szándék méltó volt egy Isten lelke szerinti s Isten ügyéért élő és haló missionáriushoz, hanem a mozgalmasság idők mostohaasága miatt úgy a hogy jött, vissza kellett mennie. Nehány évig egy szentferencendi missionarius sem jelentkezett Deésen.

Az 1712. év nevezetes sőt örök emléktűleg nevezetes mert a mondott évben egy jeles ősrünk *Weiner Konrád* nemcsak szerencsés volt Deésre beléphetni, hanem szerencsés volt megállapodhatni is, mi előfel volt arra, hogy Deésen a szerzetes missionariusok jövője biztosra leendő.

Weiner alig érkezett meg Deésre, máris egy derék nemesszívű és lelki pátronusra talált *Hansch Sebestyén*-ben. Ezen pártfogó a deésaknai sóbánya kir. perceptora volt.²⁾ *Weiner*nek nem volt bővő a lábát betegye; hová a tejét biztosan lehajtsa; nem volt tápláléka sem. De *Hansch* jósága segített rajta, mert adott neki szálláshelyiséget s ezenkívül szükséges élelemmel is ellátta.³⁾

Weiner az igen nemes pártfogás mellett alig kezdette meg működését az úr szőlőjében, csakhamar évi biztos járulékkal szerencsételtett. Idevonatkozólag idézem szóról-szóra a *Domus Historia* szövegét: „Anno eodem (1712) praenominatus *Conradus* non tantum parochialis administrat hic Deesini, sed etiam ad *Domus Deesiensem* et *Szekiensem cameraticus capellanus* constituitur, assignatis pro ejus servitio spirituali ab *Illustrissimo Domino Ignatio Haun* caes. reg. Majestatis camerae consiliario, annuatim fl. 200; cubuli tritici 12; avenae 12; feni: 12.

Tehát már élmele és egyéb szükségletei is biztosítva lettek *Weiner*nek. Azonban ezen örvendetes meglepetést követte egy másik a *Rác*-fundus, hová megvehesse a lábát is, a *Rác*-család galgói eredetű. Kevesebb rész katolikus volt, nagyobb rész pedig *Kálvin* követője. Nevezett fundusról következő okmány beszél:

Nos infrascripti recognoscimus per praesentes quod in hoc anno 1712 die 2. Junii találának meg bennünket az erdélyi *Custodia* alatt levő *seraphikus szent Ferenc* szere-

teiben levő becsületes paterek, az Deésen levő, azaz Deés városában benn levő *Rác* familiáról ránk véreklül maradvá ház iránt, köfalával és háza telkével, hogy adnók azou szent szerzetnek. Mi is magunk szabad jóakaratuunk szerint odaadók azou szerzetnek azon *Rác* Adámról ránk maradtott kőfált egész házhelyével, mivel ezen darab helyben levő pápistaságnak gyakrabban paterek nincsen: mivel hol subsistálnak azou szent szerzetbeliek, az is nincs, és mi is gondolkozáván e világnak romlandó voltáról, akarjuk, hogy azon szent *Ferenc* szerzetinek azon Deés városában levő helyünknek odaadásával és azon szerzetnek magát jó helyben állításával és állandóképpen való megmaradásával szüntelen Istennek szent neve dicsérettessék, benne foglalván az mi katolika religiónknak promóciója is, mely dolognak nagyobb bizonyosságára adjuk ezen contractusunkat s kezeink aláírásával és pecsétünkkel megerősítve die et anno ut supra. *Nápolyi György*, *Nápolyi Éva*, *Nápolyi Mária*, csicsó-keresztúri *Torma László*, galgói *Rác Péter*.⁴⁾

Ez a *Rác*-Fundus eredete. Ezen fundussal még találkoznak hátrább. —

A szerzetesek első tulajdon lakhelye. A gondviselés kifürkészhetlen jósága után levő életfentartási járulék s levén belső birtok is: *Weiner* 1713-ban arra határozta el magát, hogy egy négy szobaiskolából álló egyszerű épületnek adjon telét, melybe a szerzetesek egyelőre, mint sajátjukba meghúzódhassanak. S amit elhatározott, azt meg is cselekedte. Biz az nem lett sem téglá, sem kőépület, hanem oly valami, a mi sövényből telhetik ki. Az efféle erre kitélt ma is divatos a szegény nép között. Lehet mondani, hogy ilyen forma: tölgy, vagy másféle faoszlopokat állítanak fel s befenéjké vasszögökkel s azután behányják agyaggal s megtapasztják. A fedele vagy nád vagy zsúp és szalma. A mi első lakhelyünk ilyen lehetett; de legelőbb mégis tulajdon lakhely volt.

A derék *Weiner*et követte (1714) háromszéki székely: *Balás Agoston* missionarius, bölcsészet és hittanár, hatalmas szónok, ki lángbuzgalmával nem keveset nyert meg a katolicizmusnak. — *Balás* volt az első praesidens.

Balás egy évig tevékenykedett Deésen, mert 1715-ben *Fábrity Paskálist* egy társtestvérel *Nagy Károly* bizsónokkal nevelték ki e fontos állomásra.

Ez időben a *custodiák* érdemes *custosa* volt *Sigrái Módeszt*, ki feltogva a jelentékeny pozíciót, mely elfoglalva lett, hogy az apostoli működés annál gyümölcsösebb sikernek örvendhessen: meghagyta *Fábrity Paskálist*nak, hogy egy oratorium építhetőségért tegyen meg minden lehető, mert arra — míg templom épülhet — igen nagy szükség legyen, annál is inkább, mivel sem *Belső-Szolnokban*, sem egyebütt egész *Nagybányaig*, *Mikbázaig* és *Kolozsvárig* egy kat. templom nem volt található. Meg voltak tehát fosztva a kat. hívek az Úr házaiktól s a kegyelmek mindazon kincseitől, melyekbe mindekor részesülhetnek, kik buzgó szívvel, lélekkel járulnak az Úr házaiba.

Megjegyzendő, hogy a kálvinisták templomfoglalásai köze pett egy templom mégis érintetlen maradt s ez a szentbenedeki volt: tulajdonja gróf *Kornis Zsigmond* gubernatornak, kinek tiszteletre méltó nevével még többször találkozunk.

4) *Mária Terézia* által 1743. évi március 8-án kiadott Statutariában ezeken kívül, mint fundus adományozók *Orbán Elek* és *Rác Borbára* is előfordulnak. (Statutaria Residentiae Szekiensis.)

1) Erdélyben a szerzet már 1366-ik év óta ismert. Régebben részint a *Mária*, részint a *Salvator*-provincia egyik kusztdiáját képezték. De az erdélyi vallási ügyek megkívánták, hogy a függetlenség bizonyos nagyobb mértékéhez jutathva minden távolabbi befolyás nélkül saját körükben intéztesseken. Azért a *Szent István* viszonyokkal ismertebb férfiak által vezetessenek. Azért a *Szent István* királyról nevezett ezen *Custodia* 1640-ben bizonyos önállóságot nyert a *Salvator*-provinciától VIII. *Orbán* pápa „*Salvatoris Nostris*” brevije a lapján. Mig nem ugyanazon nagy király titulusa és protectiója alatt 1729-ben a provincia k sorozatába vétetett fel, kormányoztatván az ugynevezett *Minister Provincialisok* által. — mig előbb a *custodia* his miniszterek vezették ügyeit. — *Shem. Prov.* 1896.—96 sz.

2) Ez időben a sóbányaság Deésen hol hajdan virágzó volt, már nem üzetett, hanem csak Deésaknán, de a bányász hivatalnokok még Deésen laktak, Deésaknára a hivatali kar 1747-ben költözött ki.

3) A szálláshelyiség *augustianusok* épületeinek egyikében volt, melyek akkor már kamarai (kinestári) birtokokként szerepeltek. Az *augustianusok* zárdáját s templomát ott volt, hol ma a reformatusok iskolája s az annak közelében levő hosszú emeletes épület, melynek alsó részében a piac felé több bolt van s aztán a *Rákócy*, később a *Haller-udvar* és ház, hol ma a poigári iskola s a megnyílt állami gymnasium vagon.

Oratorium. A már előbb említett Sigrái Módeszt szorgozása s Fabrity Paskal buzgalmanak, fáradozásának megvolt örvendetes következménye, mert az áldozatkész egyes jötevők adományai után 1717-ben az oratorium már készen volt s augusztus 2-án Porcinkuta napján Paskális praesidens által ünnepélyesen meg is áldott, bence sent mise tartatott s szónokolt Nagy Károly hitszónok atya.

1718. évben örvendetes adományozás érte a házat. Gróf Kornis Zsigmond gubernator, Szentbenedek ura, ugyan Szentbenedeken levő malmanak szombati vámát „alamizsna“ cím alatt a Residentiának adományozta még 1714-ben azonban a Residentia a malomjövödelmet csak 1718-ban kezdette élvezni s aztán élvezte 1848-ig.) Kozma Döme zárdafőnök 1881. évben tett szóbeli kérelmére gróf Kornis Viktor, a nemes utód megengedte bizonytalan időre, hogy a deési zárdá a nevezeit mlomban vám nélkül örökölhessen, de öröklés esetében mindenkor egy — a zárdafőnök nevével ellátott s a zárdá peesétjével hitelesített darabka cédulára legyen megírva az öröklendő gabona minősége és mennyisége.

(Folyt. köv.)

Az elmékedés módjáról.

Az elmékedés vége. Ha mi, a mint közönségesen történik, az elmékedés folyamában több föltételt tettünk, akkor egészen helyen van, azokat most ugyszólva bokrétába köpti és újolag megerősíteni. — Legalább is ne hagyjuk el az imát melyet sz. Ignác *Colloquiumnak* nevez. — Ezt a mennyei atyához vagy az Ur Jézushoz, vagy a Bold. Szűzhöz, vagy egy szenthez intézzük az elmékedés minősége, tárgya szerint.

Hogy ezt jól végezzük tartuk szem előtt a következőket:

a) A *Colloquiumokkal* úgy vagyunk, mint a kedélyindulatokkal: a szív és nem a szavak adják azoknak az egész értéket. Ne azon táradozunk, hogy a szavakat megválogassuk: szóljanak az érzelmek.

b) Ezen *Colloquiumban* kérjük Istent azon kegyelemért, hogy a föltételeket, melyeket magunk elé szabtuk, hűségesen meg is tarthassuk. Lehet még ehhez egyéb kéréséket is esatolni magunk vagy másokért.

Pater és *Ave* helyett, mint ezt közönségesen teszszük, az elmékedést más imával is bezárhatjuk. Némelyek a P. és A. közé szurják ezen imát *Anima*. Ez főképp akkor ajánlatos, midőn megváltásunk titkairól elmékedünk, ha a Szt. Lélek Istenről van a meditatio, illik *Veni Creator* vagy *Veni-sancte Spiritus* imával fejezni be. Ha az Isten jóteteményeiről, az indokokról, melyek minket az ő szeretetére ösztönöznek, alkalmas a szép ima, *Suscipe Dne universam meam libertatem*. Ha valamely szentnek erénye az elmékedés tárgya, ezen szent imájával fejezhetjük be.

5) Ezen ajándékozás azonban csak ideiglenes jellegű, az adakozótól függő s így jogi következményekkel nem járó szolgálmány volt. Azért mint ilyen a Mária-Terézia-féle introductionalis oklevélben fel sem említették.

d) Végre hasznos, ha több szóbeli imát végzünk, ezeket a colloquiumokkal egyesíteni. Sz. Ignác a következő mólot ajánlja a 3 imára nézve. P. Anima Christi Ave.

Először esedezünk a Bold. Szűzhöz, hogy imálandó Fiától esdje ki a kegyelmet, melynek elnyerését óhajtjuk.

Azután az isteni Üdvözítőhöz fordulunk és őt, mint leg-több közbenjárónkat kérjük, hogy Atyjától ezen kegyelmet eszközölje ki s azt adja meg nekünk ő maga, mivel neki adatott minden hatalom mennyben és földön, erre recitáljuk az imát Anima Christi.

Végre az örök Atyához fordulunk és Kr. Urunk nevében és érdemei által kérjük, hogy a kegyelmet ne tagadja meg tőlünk s elmondjuk a Mi Atyánkat.

Ha az elmékedésnek vége, hasznos pár percet arra fordítani, hogy számot kérjünk magunktól: miként végeztük elmékedésünket? Ha okunk van önmagunkkal megelégedni, hálat adunk Istennek s föltesszük, hogy maskor is ilyen jól végezzük. Ha nem sikerült, az ok utántrékszük, és föltesszük, hogy a hibát, melyet észrevettünk megjavítjuk a nélkül azonban, hogy tulságosan szomorkodánk és elesigedjünk.

A sz. Ignác által ajánlott elmékedés egyik neve a *Szemlélődés*, továbbá az *érezkítés* és az *imának három módja* Ezekről is röviden.

I. A *szemlélődés* (*Contemplatio*), midőn a személyekre tekintünk a szavakra figyelünk és megfontoljuk a cselekvényeket s mindenikből valami lelki hasznot vonni igyekszünk. — A szemlélődés alatt arra ügyeltük, hogy a) a személyek mi jót vagy rosszat tetteknek föl? b) mi a szavaknak jelentése és mélyebb értelme? c) a cselekvények dicséretesek, magasztosak e avagy teddsre méltók? visszamegyünk a forrásokra, melyekből erednek. Ha a tárgy megkívánja, lehet a tényeket a szavakkal egybekötni. — Majd a melléklendő minta bővebb tájékoztatást nyújt.

II. Az *érezkítés*, ez egy példából világosabb lesz. A *halál közeledéséről* elmékedve elképzeljük, miként jönnek barátaink tőlünk búcsut venni, miként iparkodik lelkiatyánk minden gondolatunkat az örökkévalóságra irányozni, jámbor kedély hangulatot és érzelmeket szívünkben éleszteni, mily szeretetteljesen kettőzteti meg örzőangyalunk gondoskodását irányunkban, s mily nagy a sátán dühössége, tudván, hogy még csak kevés ideje van. Halljuk az imákat, melyeket a körülállók könyezve végeznek, halljuk a halálhörgeést, mely az utolsó sohajtást, a csengettyüt mely haláltusánkat jelzi. Megízleljük ugyszólva a fájdalmat, nyugtalanságot, bánatot, félelmet, ha kevésbé lelkiismeretesen ellenben a nyugodtságot, békét és reményt, rá pontosan teljesítettük életünk folyamán át köteleességünket. Arcunkon hideg izzadságo veszünk észre karjainkat megmerevülni érzeni s szívünk má alig dobog. — Az elmékedés ezen módját, mely kedélyre igen üdvös hatással van, érezkítésnek nevezzük.

Hátra van még az *imának három módja*. Az *első* lelkiismeretvizsgálata forma kedélybuzdulatokat, bánat és jó föltételekkel egybekötve. Ezt lehet alkalmazni az Isten parancsaira, a hét főbűnre, lelkielhetségeinkre.

1) Összeszedve magad kérdezed: mit akarok most?

2) Ke gyelmet kérsz, hogy megismerhesd: mit vétettél ezen vagy azon parancs ellen, s föltesszed magadban, hogy jövőre a kegyelemmel hűségesebben fogsz közreműködni.

A *második* a legkönnyebb és legtermészetesebb. Ez

abban áll, hogy egy imát előveszünk s annak minden szava fölött elmélkedünk, addig egyik szóról a másikra nem megyünk át, míg csak abban lelki táplálékot találunk.

Vegyük az üdvözetet.

Mielőtt letérdelsz kérdezed magadtól: mit akarok most tenni? Elmélkedni az *Ave Maria* fölött. Oh Bold. sz. Mária, esedezzel értem, hogy ez elmélkedést jól végezzem.

Ave! Ki az, ki e szavakat mondja, Gabriel arkangyal. Kit üdvözöl ily tiszteletteljesen A Bold. Szt. Örvendek e nagy tiszteletednek, mert arra erényeid által méltó voltál. Ave! az ég és földdel üdvözlöm Máriát, mivel e dicső üdvözet tiszteletedre mindenütt fölbangzik Mária! Oh szép név! Mily édes, mily vigaszteljes! E név a gyengék támasza, a szomorúak vigasztalója, a megtéror bűnösök reménye, a halálklók utolsó menedéke. E név annyit tesz, mint tengerek csillaga, mely miuket ez élet tengeren át a szirtek és zátonyok közepette az örökkévalóság végpontjához vezet. — Oh Mária, légy az én csillagom, királynőm, világszágom és üdvöm!

Gratia plena. Minden kegyelem benned, a bűnnek még árnyéka sincs. Teljes vagy te kegyelemmel nemcsak magadra, hanem ránk nézve is bő kegyelmet nyerünk az utól, s így tovább.

A harmadik imádkozási mód abban áll, hogy valamely imát lassan mondunk s minden szó után annyi ideig megállapodunk, mennyi egy lélekzet vételre szükséges. Rendbeszedjük gondolatainkat s kérdezzük: mit akarok most tenni? továbbá kegyelemért esedezünk, hogy e gyakorlatból minél több hasznot merítsünk.

Vegyük pl. Amina Christi.

Ez idő alatt a szó értelme fölött gondolkozom, melyek kimondtam, vagy annak méltósága felől, a kihez imádkozunk, vagy saját nyomorúságaink, szükségünk felől.

Ez imaforma alkalmas minden embernek, elővehető a nap minden órájában, séta alatt. Főkép nagyon hasznos azokra nézve, a kik megszokták a szóbeli imákat elhagyni végezni. Igen ajánlatos a papoknak, mert nagy szentségtükre szolgál, hogy a sz. misét breviáriumot tisztességesen, jól mondják, — pl.

Susupe S. Pater. — Offerinus. — In spiritu. — Susupe S. Trinitas. — Orate fratres. stb. —

St.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

Bérmaút.

Petrozsénybe este 9 órakor érkezett ő méltósága. Másnap mise után a zárdát újból meglátogatta aztán látogatókat tett az előkelőségeknél és a petrozsényi lelkész ügyállását rendezte atyai módon.

Az esteli vonattal Piskire indult pihenni. Hátszegen a Noposa-család az állomásnál üdvözölte ő méltóságát, Lenkes Görög és Jován urak egész Piskiig kísérték, a hova a kocsi már déiben megérkeztek. Az állomásnál a pályatsten át haladt fel ő méltósága a plebániához. Jó pihenés után reggel 7 órakor szent misét mondott a boldogult Főpásztor úr Lőnhart Ferenc ő Nagyméltósága lelke üdvéért; szent mise után írásbeli dolgokat végzett.

Meglátogatta a boldogult Főpásztornak a plebánia mellett lakó unokabagát, Lőnhart Mari ő nagyságát, mely után kíséretével két kocsin harangzugas közepett Szászváros felé vette az útjat.

Egy rövid óra alatt Szászvárosra érkeztek, hol Aker polgármester úr remek magyar beszédben üdvözölte ő méltóságát, mire a Főpásztor kegyesen válaszolt. A római kat. fiúiskola mellett a hid előtt vala a díszkapu „Isten hozott” felirattal és a kegyelmes főpásztor ur püspöki és családi szépen kidolgozott cimereivel ékítve, mely előtt menyezet alatt üdvözölte a Főpásztor a szászvárosi róm. kat. főgondnoka Tkt. Michel Béla városkapitány ur, innen körmenetileg a zárdá kapuján át a templom ajtójaig jött, hol fűdő P. Lázár Moric praesidens úr szívből jövő szavakban köszöntötte a főpapot.

Szertartás végeztével elmondá ő méltósága jövelete szf. célját. Aztán következett a zárdában az ebéd, mely után iskolát látogatott, ő méltósága teljes megelégedésére szépen felelték a vallástanból.

A szép kép ajándék nem is maradt el. Kapott mindegyik egy szép emléket.

Az iskolából a templomba ment és gyász vécsernyét tartott a megholtakért, azután szent olvasót mondott és gyóntatott. Este 7 órakor imponans fáklásmenet volt, mely alkalommal Téry Géza beszédet tartott.

Október 13-án 8 órakor kezdődött a bérmaút és tartott 1/2 11-ig, mely alatt ő méltósága kétszer prédikált. (125 bérmaút) isteni tisztelet után tisztelegtek: az egyháztanács a P. Praesidens vezetése alatt, a görög kat. esperes Dr. Rácz Gyula, Erdélyi István úrral együtt, Domsa Vazal krakleci esperes, Bursi Henrik zredes, a polgári és elemi leányiskolák róm. kat. tanítónők Simon Ferenccé született Horkay Malvin igazgatónő ő nagysága vezetése alatt, ki igen szép szavakban köszöntötte ő méltóságát és kérte főpásztori áldását fontos működésükre, a mit szívesen megadott kegyes szavaiban a jeles tanítónőkre ő méltósága aztán Klopiczky Nándor telegkönyvvezető úr járult még kegyes színe elő.

Aztán következett a díszebéd a zárdában. Öt órakor szent olvasó-mondás volt remek szent elmélkedés kíséretében, melyet ő méltósága oly szívrehatóan adott elő, hogy sokaknak szemébe könny tolt.

Aztán gyóntatás következett: sokan gyóntak kivált a nők közül, de férfiak is.

Október 14-én reggel O-Sebeshelyre ment ki ő méltósága az utiterv szerint bérmaútni. A gyengélkedő lelkész P. Karda István urat P. Lázár Móríc helyettesítette. A kiesiny hitközség tehetőségéhez képest mindent megtett a Főpásztor fogadására kivált az anyatermészet remekelt a díszítésnél hatalmas sziklatömbök egyfelől, másfelől zuhogó patak és szép zöld lomberdő állt a sorompóba a fogadásnál. ő méltósága szent mise után rövidke kedves beszédben szólt a kis anyához és aztán 12 öt megbérmaútt; szent mise után gyóntatott. Az öreg nyugdíjasok majdnem mind gyóntak.

Pont déiben következett az ebéd, mely alatt a gyengélkedő házigazda szép szavakban üdvözölte a Főpásztor; mire igen kegyesen válaszolt ő méltósága. — Ebéd után kiment a faluba a Főpásztor úr és a patak mentén imádkozva a szép természetben gyönyörködött míg az óra intett

a távozásra. Egy rövid óra alatt újból Szászvárost volt és Mária olvasó-vecesernyét tartott s gyóntatott. 15-én szent misét mondott reggel 7 órakor, melynél két úrnő igen szépen énekelt, mise alatt mintegy harmincan áldoztak.

8 óra után Kudzsir felé vette útját, jó idő lévén igen kellemesen haladt át a Főpásztor a Kenyérmezőn, hol Báthory és Kinizi vivák egykor a dicső esatát a törökök ellen. Honfiai lelkesedéssel szemlélte a szentelt halmakat!

Délelőtt 11 óra után megérkezett a menet Kudzsir hátrára, hol az elől lovagoló négy banderista után robogó kocsin jött a ngs alispán úr üdvözölni ő méltóságát e körüljárásuk végső pontján. A kegyes főpásztor kocsijába ülve hamar volt a gyárkapujánál, mely igen szépen vala díszítve és a munkás nép állta körül; kiszállva fogadta a főnök helyettes Tannenberg Géza remek üdvöző beszédét, mire szívből szakadt szavakban válaszolt. Ő Méltósága kifejezvé, hogy bérmautja e végpontjára igazi örömmel jött mert tudta hogy a munkásnépnel önzetlen keblükre talál. Innen körmenetben a hegyen álló kis templomhoz ment ének és zene szó mellett a templom ajtajában ifjú Georgevics Sándor lelkes szavakkal fogadta és szertartás után előadta ő Méltósága látogatása programját. Templomból kijöve a plebánián fogadta a tisztelgőket a főnök úr élén, a doktort gyakori megszólításával tisztelvén meg. Bőjtös ebéd után a gyárba ment, és azt meguzte az iskolába ment aztán és ott igen kegyesen társalogva kérdezgette a gyermekeket, innen visszamenve gyász isteniszteletet tartott, a temetőben szívrehatóan beszélt a tisztító hely tüzeréről, gyászszertartás után szent olvasót mondott és még gyóntatott.

Este 7 órakor fáklyás zene volt Marányi tanító úr gyönyörűen átgondolt beszédében üdvözölte a főpásztort, mire a főpásztor úr meghatóan válaszolt. 16-án 6 órakor kezdődött az isteni tisztelet, mely alatt a helyi zenekar felváltva a szászvárosi kántortanító Ferenczi Miklós orgonálás mellett dalárdával szépen közreműködött az ajtosság emelésére unokált Szent mise után a szabadég alatt tartatott a bérálás szent-ségének kiosztása. Fenséges látvány volt ez: nagy kopasz hegyek és erős zöld oldalak által körülvett domb tetején álló kisdud templom mellett hatalmas szent kereszt tövében álló főpásztort, püspöki ornatásban a Szent Lélek illetségében szólni az előtte leborult hívő sereg apraja-nagyja szívéhez oly meghatóan, hogy mindnyája szívét villanszerű varázsütés járja át; ezt látni a gondolat támad a fényképész pillanatnyi munkája által megörökíteni a dicső jelenetet!!

Sajnos csak az emlékezőtehetség örökítheti meg. De hiszen mindannyian vissza is tognak emlékezni erre, a kik csak szemtanúi lehettek. Vissza fognak emlékezni kívált a meg-bérmált 478 kedves gyermeke még késő vénségükig, kik ugyan e cinteremben iskolát rögtönzött Főpásztorának bér-málás után a hittanból felelgettek. A jó Jezus szíve szerinti főpap úgy el tud vegyülni a gyermekek kedves társaságában, hogy a gyermekek egészen közel jönnek szívéhez és fenkölt szellemét mint egy ézék kibatásában. Igazi gyermek barát! Ugy fél egy órakor az iskola helyiségében felterített asztalhoz ült a főpásztor úr a vendégek szép számával és egy pár kellemes pohárköszöntővel tiszerezett ebéd után kíséretével Alkenyér tele hajtatott.

Igen szép óvatióban részesült ő Méltósága körüljárt jót

tevé. A hol csak megfordult mindenütt szeretetet ébresztett föl és a szíveket, melyeket talán a bűn megebezzett mennyből nyert vigasztaló szent kegyelemmel megorvosolta. Tizenhárom alkalommal kétezeröttszáznegyvennégyet bérmált és három beteget tehát: 2544.

Szeretetet kegyeskedet hozni nekünk és mindnyájunk szeretetét meguyerte az úr Isten igen sokáig éliesse ő Méltóságát Erdély buzgó tevékeny püspökét! — *Isten velünk.*

Püspöki látogatás.

M.-Vásárhely okt. 28—30.

Október 28-án 1/2 11 órakor érkezett Maros-Vásárhelyre Erdély Főpásztora Majláth Gusztáv Károly gróf, Balog J. szertartó kíséretében. Nélkülözni akart minden ünnepléses fogadtatást, mégis az induló háznál az apát úr vezetése alatt díszes közönség jelent meg tiszteletére. Kovács Ferenc apát úr ékes szavakba üdvözölte ő Méltóságát, mire a Püspök úr válaszólván kiemelte, hogy *pihenni* és az iskolák meglátogatásában felüdülést szerezni jött Vásárhelyre. Ezután a kocsiak hosszú sora megindult, valóságos diadal út volt egész a plebániáig a hova a gyorsan elerjedt hirre a hívők nagy száma sereglet össze. Ő Méltósága a templomba ment és szt. misét olvasott. A szt. mise után a plebániában megreggelizett, fogadta a tanári testületet, a papokat, az egyháztanácsosokat stb. A tisztelgések befejezése után a szt.-Ferenc-rendű tisz. nővérek zárdájába ment, hol egy kedves megjel-petésben részesült, a gondos és jó nővérek ezuttal is bemu-tatták fáradságot nem ismerő önfeláldozó munkásságukat, egy pár vig percet szereztek a jól sikerült rögtönzött iskolai ünneppel a fáradt Főpásztornak. Az ének és zenei előadás után ő Mélt. teljes elismerésének és magas meglegedésének adott kifejezést, végre a leányokat szeretetre és hálára buzdítván. 1/2 2 órakor a plebánián díszebéd volt a Püspök úr tiszteletére; az első köszöntőt a házigazda úr mondotta, melyben visszaemlékezett, hogy ő is ezen a napon épen ilyenkor vonult be plebániájába, élteke magas vendégét; ezután ő Mélt. a házi gazdát és papságot köszöntötte; majd Geréb B. polgármester a város nevében üdvözölte a fényes vendéget. Ő Mélt. a délutáni órákban látogatásokat tett; meglekintette a temetőt és finövelő-intézetet. Este 6 órakor a plebániái templomban a Püspök úr tartotta az októberi ajtosságot, előimádkozta a szt. olvasót, a szöszékről szívből fakadó beszédet mondott a szt. olvasó hatásáról, kiemelte fényes szónoklatában, hogy őt is a sir szelétől a szt. olvasó gyakori emendása mentette meg; egyszersmind ki-jelentette, hogy reggelenti 1/2 7 órakor a gyónószékben fog várakozni azokra, kik bünnel vannak terhelve, háta az hgy-nek. — nem volt sikertelen a hívő szózat. Másnap azaz 29-én ő Mélt. a főispán, mint a főgyűm. világi gondnoka kíséretében meglátogatta a főgyűm. mindenik osztályát, meghall-gatta a tanuló ifjúságot és a tanárok előadását, a tanári testület előtt teljes meglegedésének adott kifejezést a látott és tapasztalt eredmény fölött, míg egyrésztől lelkes odaadó munkásságra buzdította, másfelől hathatós pártfogá-sát ígérte meg.

Délután az elemi r. kat. fiúiskolát tünette ki magas meglejenesével. Buzdította a kis gyermekeket Isten és a szülők iránti tiszteletre és szeretetre; emléket a kegyes atya azzal is hátra hagyta a kisfiúk szívében hogy minden egyesnek szt. képet ajándékozott ezen szavak kíséretében: „Ezt a püspökbácsi adja és mondjátok meg édes szülei-teknek, hogy titeket és őket is megáldottam.“ Leirhatatlan volt az öröm és boldogság a kis fiúk arcán. Továbbá meglátogatta a szt. Ferenc-rendiek és Minoriták házát is. Este 6 órakor a szt. olvasó ajtosságot újból ő Mélt. tartotta meg szt. beszéd kíséretében, melyben a Mária cultuszt hang-sulyozta és Mária hatalmas pártfogását ajánlotta mindenki-

nek valláskülömbőség nélkül. Mindkét alkalommal a hívők ezre hallgatta meg a szép beszédet. 8 órakor Karácson Márton főesperes, főgymn. és főnevelőházi igazgató úr asztalát tisztelte meg ő Mélt. magas megjelenésével, a ki megnyerte a Főpásztor kitüntető szeretetét: a főgymn. és főnevelőház gondos vezetése miatt. Vacsora alatt a főnevelőház növendékei énekeltek és Káptaló Szt. Sándor VIII. oszt. tanuló gyönyörű beszédében köszöntö meg a Főpásztor utó szavai, buzdítását, leereszkedő szeretetét. A hálás tanítványokat meg is jutalmazta a kegyes Püspök úr az igazgató úrnál hátrahagyott pénzüsszeggel, hogy anyagi oldalról is érezzék a magas látogató jó szívét. Másnap a tiszt. névrek diszes kápolnájában misézett ez után a nővérek zárdáját és iskoláját látogatta meg teljes meglepődését és elismerését fejezte ki az elért eredmény fölött. 1/2 órákor távozott el városunkból a kegyes Főpásztor, nagy emlékeket hagyott hátra maga után, megjelenése jótékonyan hatott a szívekre.

Intett, tanított, buzdított és lelkesített, áldás és boldogság hangzott ajkainkról. Leereszkedő atyai szeretetével, angyali szívével magához ragadta még azokat is, a kik ellenszenvvel viselkedtek, lebillenselt és elémította ellenségeit. Mély buzgóság, apostoli áldását hagyta hátra, hogy azt kövessük, ez pedig segítsen nehéz feladatunk teljesítésében. Könyves szemekkel vetünk búcsút a vasutnál a távozó Főpászortól. Isten áldását kívántuk rá a viszontlátás reményében.

O. M.

I R O D A L O M.

* **Előadások korszerű kérdések fölött** című jeles mű, amely Palissa A. tollából, Szecey F. fordításában XIV. kitűnő értekezést tartalmaz, már megjelent. A jeles szerző nagy gondot fordított a legégetőbb napi kérdéseket, hogy azt ker. egyesületek a leggyümölcsözőbben élvezhessék. A mű megjelenése esemény számba megy, mert kasonló irányú és tartalmú mű még nem jelent meg. Nagy örömmel szölytjük fel ker. testvéreinket, hogy a 11 ives tartalmas muakát megrendelni siessenek mert a mű korlátolt példányszámba nyomtatott. Megrendelhető: Szecey J. Ferenc pt. Felső-Túr, vagy az Oktató Népkönyvtár Pozsony, címen. Ara füzve 60 kr.

* **A Biblia és Tudomány** 9 füzet. Főszerkesztő: Csuday Jenő felelős szerkesztő Dugovich Imre megjelenik havonként kétszer. Ismételten felhívjuk olvasóink, főleg az egyhn. papság figyelmét e kiválóan értékes vállalat támogatására.

* **Katolikus Lelki Kalauz**, vagyis útmutatás a keresztény életmódra. Adolgozta: Majer Imre plebános. Esztergom. — Ara 80 krtól 2 frt 60 krtig. Kapható Buzárovits Gusztávnál. Feltalálhatók benne a legszükségesebb, de egyszersmind a legszebb imádságok, úgy mint reggeli, esti, mise imák, gyónás és áldozás alkalmaival mondandó imádságok, továbbá magában foglal letekemelő ájtatosságokat a legszentebb oltárszentség imádsására és a bold. Szűz tiszteletére.

* **A keresztény Hitrendszer**, az Egyháztörténelmében. (Kézirat gyanánt) N. J. Nagyvárad. Ara füzve 60 kr.

* **Bereg megyei Tanügy**. XIII. évf. 8. sz. Beregszász, nov. 1. Felelős szerkesztő Rhédei János segéd sz. Rádai Minály. Ara egész évre 2 frt. Megjelenik minden hó 1-én.

* **Földrajzi Eredménytár**. Az elemi iskolák III. oszt. számára: Irta: Velösy Lipót. Budapest ifj. Nagel Ottó kiadása: Ara 15 kr.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Püspök urunk ó Méltósága** f. hó 4-én ünnepele védőszentjének ünnepét s ülte meg névnapját. Ez örvendetes alkalmat arra használta fel a fűző káptalan, a köz-

ponti papság, a tanári és tanítói testület, hogy hódolatát és fűzi szeretetét fejezze ki nagynevű főpásztorára iránt. A katedrálisban tartott ünnepi szt. mise után, melyet nsgos Fábian Sándor nagyprépost úr végzett s melyeu a gymnas. és elemi iskolai ifjuság is zászlók alatt jelent meg vonultunk fel püspök urunkhoz. Fábian S. nagyprépost úr tolmácsolta szívöböl fakadt és szívhez szóló szavakkal azan ragaszkodást és szeretetet, mely miiket apostoli buzgóságú és fáradhatatlan tevékenységű főpásztorunkhoz fűz. Püspök úr ó méltósága meghatóttan válaszolt. Nehéz munkájában — mondá — miánk segítik. Kéri, hogy imádkozzunk érte s azt a szeretet — melyet napsága és hivei részéről eddig is tapasztalt ezután is tartuk meg irányában. Ó érettünk imádkozik, dolgozik, küzd és szenved. Isten éltesse egyházmegeünk boldogítására s mindnyájunk lelki öröme meg sokáig!

— Erdély püspöke a vádlottak padján.

November 9-ike szomorú emlékezetű nap az új ezredévben, akkor fog az első hitvalló püspök, a mi apostoli buzgalmu főpapunk, Komáromban a vádlottak padjára ülni, azért mert . . . nem e világ csalfa tanítóinak, hanem Krisztusnak erős lelkű követője. Hát hadd teljék kedve a gonoszszágnak az ártatlan üldözésében! Erről ismerni Krisztus tanítványára. *Üldözni tognak titeket is, mert a tanítvány nem nagyobb a mesternél.* Mi pedig az alatt buzgón fogunk imádkozni szt. egyházunk láthatatlan Fejéhez, hogy erősítse meg őt hitében és szabadítsa meg angyalával, mint hajdan Pétert a négyszer négy vitéz őrizete alól megszabadítá.

— **Ünnep a zárdában** Renkivül kedves módon ünnepele meg Püspök urunk ó méltósága védőszentjének évfordulóját a helybeli irgalmas nővék zárdája. Igen sikerült ünnepélyt rendeztetek az intézet növendékeivel, melyen a város intelligenciájából is számosan jelentek meg. Az ünnepély minden pontja rászolgált a közönség rokonszenves tapsaira, de főleg kiemeljük a színi előadást, mely „Aldott ki az Úr nevében jött” címet viselte, s melynek ügy szerkezete, mint nyelve s előadása meglepő szép volt. Csak fölrétlen dicsérettel szólhatunk a szereplő személyekről, a kik igazán nagyon ügyesen beszéltek és forogtak a festett világ diszletei között. A darabot S. e. r. n. a nővér írta, s őt illeri a betanítás és rendezés osztatlan dicsérete is, míg a fényes kiállításért Ignácia főnöknő buzgósága érdemli a babért. A sikerült ünnepélyt Püspök urunk köszönő szavai fejezték be egy kedves ötlettel zárván beszédét, mely után a közönség azon tudatban oszlott szét, hogy ez a szép kis estély még azon sikerült ünnepések közt is az első helyet foglalja el, melyeket a jó irgalmas nénektől már megszoktunk.

— **Szent Imre-ünnep** A gyfélérvári róm. kat. főgymn. ifjusága szépen sikerült ünnepet rendezett Szt. Imrének, az ifjuság védőszentjének tiszteltetésére és a legelső magyar ember a Király ó felsége iránti hódolatának kifejezésére azon alkalmából, hogy a magyar nemzet nagyjaiból tíz kiválóbb szobrának felállítását elrendelte Az ünnep nov. 5-én d. e. 9 órakor ünnepi beszéddel és szent misével vette kezdetét. Az ezt követő matinee a Huagári disztermében 1/2 11-től kezdve a következő műsor szerint folyt le: 1. Avéd Jákó, a főgymn. igazgatója, az ünnepet megnyitja. 2. Dráma a tenger fenekén. Rác-tól; előadja a főgymn. zenekara. 3. A szentek unokáiboz, írta: Mindszenty G., szavalja Szász József VIII. o. t. 4. A magyarok imája, Sándor József-től; harmonium kíséret mellett előadja a főgymn. vegyeskara. 5. Alkalmi felolvasás, tartja Rass Károly főgymn. tanár. 6. Szent Imre himnusz, Zsaskovszky-tól, előadja a főgymn. vegyeskara. 7. Hunyadi János hamvai felett.

Irta Kemesen Ferenc, szavalja Burger Arthur VIII. o. t. S. Magyar veterán tanárok indulója. Resch L. György-től, előadja a főgymn. zenekara. 9. Emlékezés a Királysobrok ról. Eröss József főgymn. tanártól. 10. Hunyadi induló. Erkel F.-től, éneklé a főgymn. vegyeskara. Az alkalmiszent beszédet a székesegyházban Fejér G. tanár tartotta, emelkedett hangon fejtegette, hogy miképen kell általában az ünnepeket, főleg e napot, Szt. Imre ünnepét az ifjúságnak megülni.

Avéd J. igazgató megnyitójában az erkölcsös ember képet festi, ismerteti az ünnep célját, s a király életével zárja be szavait. A műsor minden darabja szépen sikerült s a distingvált közönség bőven is jutalmazta tapsaival a szereplők valamennyijét. Rass tanár felolvasásában Szt. Imre jellemének két szép vonását fejtegette: a lemondást és a tisztaságot. Válogatott példákkal mutogatta, hogy a nagyok annál több boldogságot szereztek maguknak és övéiknek, minél inkább tudták... lemondani: ragyogó képekben mutogatta a tehér lilom kellemét, az ég tiszta tükkrét, a gyermek ártatlanságát, a szentek tisztaságát s bennök a lélek szépségét. A lemondás és tisztaság az ifjú két őrző angyala, ez a conclusio, hová elvezetett s igazán vezetett. Eröss J. felolvasta a legfelsőbb kéziratot a tiz szobor felállításáról. A kézirat olvasását a közönség állva hallgatta s végén a királyt lelkesen megjellegte, majd ismertette a kiváló tiz nagyunkat, kiknek szobrai a második ezredében hirdetői lesznek királyunk nagy szerezetének, melyet nemzetünk iránt érez s melynek most mindennél megragadóbban méltóztatott kifejezést adni. Déli 12 órákor ért véget az ünnep. Maga püspök urunk ő méltósága is kegyes volt: megjelenni az ünnepen, s láthatóan megelégedéssel hallgatta végig a szépen sikerült előadásokat.

A *székelyudvarhelyi* rk. főgymnasium és vele kapcsolatos fenevöl-iatézet a legmagasabb királyi leirat föltötti örömeinek kifejezéséül és Szt. Imrénnek mint az iskola védőszentjének tiszteletére nov. 5-én a plebánia templomban tartandó szent-mise után a főgymnasium disztermében az alábbi műsorról ünnepély rendezett. 1. Isten dicsősége. Bethoventől Éneklé a főgymn. vegyeskara. 2. Ünnepi beszéd: a legmagasabb királyi leirat méltatása. Tartja Soó Gáspár a főgymn. igazgatója. 3. Largo. Händeltől. Hegedű kettős harmonium kísérettel. Előadják Pongráz Károly br. és Adany Béla VII. o. tanulók és Morascher Hugó zenetanár. 4. A búnos. Irta Nyilass Samu. Szavalja Madarász Félix VII. o. t. 5. Ének Szent Imréről. Zsaskovszkytól. Előadja a főgymn. vegyeskara. 6. Alkalmi beszéd Szent Imréről. Tartja Paál Árpád VIII. o. t. 7. Oh-jer, jer mielőbb. Zsaskovszkytól. Éneklé a főgymn. vegyeskara. 8. Az orr. Vig monolog. Előadja Dávid Jenő VIII. o. t. 9. Népdalegyveleg. Kozák Mártontól. Előadja az ifjúsági zenekar.

— **Püspök úr ő méltósága** a mai esti 7 órai vonattal Kolozsvárra utazott, hol e hó 7-én, mint már jeleztük, a bérálás szentségét fogja kiszolgáltatni.

— **Az alsó fehérmegyei róm. kat. tanító egyesület** folyó évi őszi közgyűlését október hó 27-én tartotta meg annak idején kibocsátott és közzétett meghívójának tárgysorozata szerint. — Püspök urunk ő méltóságának képviselője, a hegyaljai esperes úr, és a szép számmal megjelent egyesületi tagok részvétele mellett. A több tekintetben érdekes közgyűlés lefolyását azonban lapunk, a közleni való anyag felszaporodása miatt, csak későbbben ismertetheti.

— **Az erd. róm. kat. irodalmi társulat pénztárába fizettek:** (Folytatás a 20-ik számnak.) Kovács Mihály elf. 1896-ra 2 frt. 1897. I. felére 2 frt. Ferenc József

1) A küldött 5 frtból a terézvárházi tantesületnek is juttatunk: úgy hisszük, hogy szándéka szerint jartunk el.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat. Felelős szerkesztő: Pál Antal.

Szerkesztőtársak: Bálinth György, Péter János dr., Vass Albert, Zlamál Agoston.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt

elf. 1896-ra 4 frt. Möller Ede ptg. 1897-re 5 frt. Szántó István elf. 1897-re 4 frt. Zonda Vince elf. 1897-re 4 frt. Püspöki iroda Szathmár elf. 1897-re 3 frt. Tamási Áron rtg. 1897-re 2 frt. Gergely Ignác ptg. 1895-re 2 frt. 46 kr. 1896-ra 5 frt. 1897-re 2 frt. 54 kr. Prokucpek Sámuel¹⁾ rtg. 1898-ra 2 frt. 1899-re 1 frt. A nagyszabeni Terézvárház tan. testülete rtg. 1897-re 2 frt. Bálinth György y rtg. 1895-re 2 frt. 1896-ra 2 frt. Imets F. Jakó ptg. 1897-re 5 frt. Kovács Simon ptg. 1897-re 5 frt. Pál Antal rtg. 1897-re 2 frt. Dr. Salzbauer János ptg. 1897-re 5 frt. Gál Miklós elf. 1897 II. felére 2 frt. Zlamál Agost rtg. 1893 ra 2 frt. Weisz József ptg. 1897-re 5 frt. Kóródy Péter dr. rtg. 1896-ra 2 frt. 1897-re 2 frt. Szt. Ferenc. zárda Marosvásárhely elf. 1897-re 4 frt. Biró Mihály elf. 1898-ra 4 frt. Ciraer József elf. 1897 II. felére 1 frt. 80 kr. Resch L. György rtg. 1896-ra 2 frt. Péter János dr. rtg. 1896 I. felére 1 frt. Fejér Gerő rtg. 1897-re 2 frt. Eröss József rtg. 1896-ra 2 frt. Avéd Jakó rtg. 1897-re 2 frt. P. Karda István elf. 1897 I. felére 2 frt. Sebestyén Mózes elf. 1897 I. felére 2 frt. Vitos Mózes rtg. 1897-re 2 frt. Fülöp Árpád rtg. 1897-re 2 frt. Balázs Endre dr. elf. 1897-re 4 frt. Simon Sándor rtg. 1899-re 2 frt. Dániel Károly elf. 1896-ra 60 kr. 1897-re 60 kr. Ujfalu János elf. 1896-ra 60 kr. 1897-re 60 kr. Gál Elek rtg. 1897 II. felére 1 frt. Rácz István elf. 1897-re 2 frt. (második és harmadik negyed) Lázár Antal elf. 1897 II. felére 2 frt. Szt. Fer. r. z. Kolozsvár elf. 1897 II. felére 2 frt. Lőrincz Sándor elf. 1897-re 4 frt. Steinicz Ede rtg. 1897-re 2 frt. (Folyt. köv.)

— **Mai számunkhoz** mellékelve Purger Ker. János jó hírű oltárkészítő éke árjegyzékét, szívesen teszszük közzé a mellette szóló következő bizonyítványt is:

Bizonyítvány.

A veszprémi egyházmegyéhez tartozó Paesa hitközség egy megrendelt föltárt kapott Grödenből (Tirol) J. B. Purger egtől, melynek művészi kivitele hitközségem minden tagját kielégítette: miért is a nevezett céget örömmel és lelkiismeretesen ajánlhatom minden papfarsamnak. Paesa, 1894. szept 25-én.

Illés István,
plebános.

Pályázat. A csik-szent-mihályi róm. kat. tanítói és segédkantori állomásra már egyszer kihirdetett pályázat újból közzétetik. Évi jövedelem: 1. A község pénztárából 213 frt 53 kr. 2. A hivatelt pénzkepe: 150 frt. 3. Stola, halotti barangozási és napi misédijkából 48 frt. 13 kr. 4. Napi barangozás díj a községi pénztáról 40 frt. 5. Alapítványi szent misék kamatjából 4 frt 96 kr. 6. 30 terü lgy tűzifa. 7. Két szobánól álló lakás, 400 □-ól veteményes kert. Gazdasági épületek a kantori telken. Megjegyzem, hogy a 150 frt penzkepét jogában áll a hiveknek jövőben penzzül is fizethetni. A tanító-segédkantori kötelességei: A mindennapi tanköteles leánygyermekek tanítása. Az ismétlőket a kántortanítóval közösen tanítják. Templom takarítása. Sekrestyési teendők végzése. Segedkezés a kántori funkciúnál. Pályázati határidő november 25. Addig pályázni szánd közök kellően felszerelt folyamodványukat küldjék be a csik-szent-mihályi pályaudvarba címezve. Csik-Szent-Mihály, 1897. nov. 3. Jakab Lajos, alesperes-plebános, iskolaszéki elnök.

Szerk. üzenet.

B. D. Kackó. Dolgozata sok helyes észrevételt tartalmaz. de egyuttal annyit ósdias nézetet foglalt magában, hogy jelenleg nem tehetjük közzé.